

Razvoj otroškega vida in na kaj naj bodo starši pozorni

Prim mag Dragica Kosec

Ob rojstvu vid še ni popolno razvit. Po rojstvu se povečuje število celic, ki so v vidnem sistemu odgovorne za zaznavo vida in tudi njihova oblika, zgradba ter funkcija. Zato ob rojstvu dojenček še ne vidi razločno, lahko pa zazna gibajoč objekt na razdalji 30 cm. Pri dveh mesecih že lahko fokusira sliko na mrežnico, toda slika je še vedno zelo slaba. Ob rojstvu so donošeni otroci še daljnovidni. Ker pa zrklo v prvih 3 letih zelo hitro raste, se le ta hitro zmanjšuje. V prvih treh letih zrklo zraste za 3 – 4 milimetre, nato pa 1 milimeter do odrasle dobe. Gibljivost zrkla po rojstvu še ni popolna in otroci pogosto malo poškilijo, kar pa se z izboljšanjem gibljivosti do 3 meseca popravi. Tedaj otroci že gledajo na vse smeri. Binokularna funkcija z zaznavanjem globine se razvije do 6 meseca. Tedaj otrok prime igračko brez, ne da bi to poskušal večkrat. Seveda pa je to odvisno tudi od razvoja motorike. Dojenček zazna barvo že v prvem mesecu, zaradi slabega vida pa mora biti kontrast in zasičenost barve močnejša, da jo loči.

Že v porodnišnici pediater pregleda novorojenčka, pri čemer pregleda obliko oči in vek, obliko in velikost ročnice in zenice ter presvetli optične medije očesa. Če opazi karkoli nenormalnega otroka pregleda tudi oftalmolog.

Enako lahko opazujemo novorojenčka tudi doma ter pediatra opozorimo na to kar smo opazili. Glede na povedano bodimo pri dojenčku pozorni na spemljanje dogajanja ali predmetov. Zaznal bo le tiste z močnejšimi kontrasti. Opazujmo ali sledi predmetom, kar je možno po tretjem mesecu starosti in ali zazna predmet na pravi razdalji po šestem mesecu starosti.

1. Kratkovidnost, daljnovidnost, astigmatizem

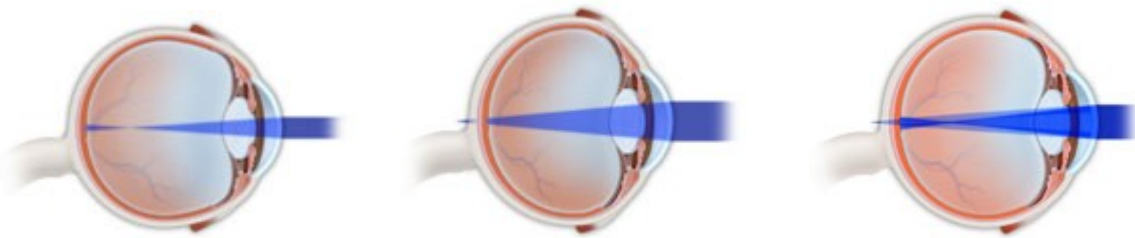
Kratkovidnost, daljnovidnost in astigmatizem so napake v lomnosti svetlobnega žarka skozi očesne medije ali kot to imenujemo s skupnim imenom refrakcijska hiba.

- Pri kratkovidnosti se žarki zberejo pred mrežnico, ker je zrklo predolgo ali je ukrivljenost roženice bolj strma ali pa je očesna leča bolj ukrivljena. Zato so potrebna očala z razpršilnimi lečami, da se slika pravilno fokusira na mrežnici.
- Pri daljnovidnosti se žarki navidezno zberejo za mrežnico, ker je zrklo prekratko ali je preploska roženica ali očesna leča manj ukrivljena. Za korigiranje take napake je potrebna zbiralna leča, da slika pade pravilno na mrežnico.

Pri astigmatizmu se žarek v očesu lomi drugače v vertikalni osi kot v horizontalni osi, zato slika na mrežnici ni nikoli čista. Napako korigiramo s toričnimi lečami.

Če je prisotna različna napaka na enem in drugem očesu govorimo o anisometropiji, ki je pri otroku pogosto vzrok za slabovidnost in škiljenje.

Za pravilno korekcijo moramo pri otroku to meriti v cikloplegiji, kar pomeni, da s kapljicami onemogočimo prilagajanje očesa ali akomodacijo.

Kratkovidnost

Daljnovidnost

Astigmatizem

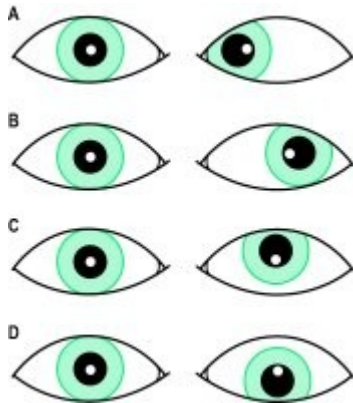
2. Slabovidnost

Slabovidnost pomeni slabšo vidno ostrino enega ali obeh oces brez organskega vzroka. Najpogostejši vzrok je nekorrigirana refrakcijska hiba in anizometropia. Lahko pa je slabovidnost posledica škiljenja, saj možgani dveh različnih slik ne morejo obravnavati hkrati, zato eno od slik enostavno odklopijo in razvoj vida se na takem očesu ustavi. Za korekcijo slabovidnosti je potrebna redna nošnja očal od jutra do večera, pokrivanje boljšega očesa če je razlika med očesoma občutna in izvajanje vaj za krepitev vida. Take vaje so lahko barvanje in risanje, zlaganje zloženj, sestavljanje modelov ali igračk in podobno. Tudi nekatere igrice na računalniku so lahko v pomoč. Seveda pa se je potrebno posvetovati z oftalmologom katere vrste vaj in v kakšnem obsegu so najprimernejše za posameznega otroka.

3. Škiljenje

Kadar očesi ne gledata paralelno, govorimo o škiljenju. Oko je lahko odklonjeno navznoter, navzven, navzgor ali navzdol. Starši škiljenje kaj hitro opazijo. Vedeti pa moramo, da je le to lahko posledica slabšega vida enega očesa, lahko pa že odklonjeno oko privede do slabovidnosti. Škiljenje se lahko pojavi v različnih starostih. Če je močnejše vidno že ob rojstvu in se v prvih mesecih ne popravlja, gre navadno za prirojeno obliko z omejeno gibljivostjo zrkel in navadno ne zadostujejo samo očala in vaje, temveč je operacija za poravnavo zrkel potrebna med prvim in drugim letom starosti. Če pa se škiljenje pojavi po pol leta starosti, je le to najpogosteje posledica nekorrigirane refrakcijske hibe, kar enostavno

rešimo z redno nošnjo očal, če pa gre za razliko med očesoma, je potrebno še pokrivanje boljšega očesa, da se vidna funkcija popravi. Če se škiljenje ne popravi ob izboljšanju vidne funkcije in redni nošnji očal je potrebna še operacija za poravnavo zrkul. Le to opravimo čim prej, toda šele po redni nošnji očal najmanj pol leta in izvajanju pokrivanja če le to potrebno. Pri otrocih z širokim nosnim korenem opažamo navidezno škiljenje, saj ko natančno pogledamo očesni osi pri pogledu naravnost, sta le ti poravnani, gibljivost zrkul pa je normalna.

A: škiljenje navznoter, B: škiljenje navzven, C: škiljenje navzgor, D: škiljenje navzdol

4. Solzenje

Tako kot vse strukture tudi solzni kanalčki po rojstvu še niso popolnoma razviti. Najpogosteje še ni odprta odprtina, ki povezuje solne kanalčke in nosno votlino. Zato ni možen pretok solz po solnih kanalčkih v nos, temveč teče preko očesnega roba po licu. Da omogočimo pravilen pretok, masiramo otroku predel ob notranjem delu očesa, da ustvarimo rahel nadpritisk v solznem kanalčku in solze lažje prodrejo v nos. Vzrok za solzenje pa je lahko tudi vnetje, zato se je v primeru teh težav najprej posvetujmo s svojim zdravnikom, saj bo morda potrebna še dodatna terapija.